

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

22 päivänä maaliskuuta 2022*

Ennakkoratkaisupyyntö – SEUT 267 artikla – Pyydetyn tulkinnan tarpeellisuus, jotta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi antaa ratkaisunsa – Käsite – Yleisen tuomioistuimen tuomaria vastaan aloitettu kurinpitomenettely – Sąd Najwyższy (ylin tuomioistuin, Puola) presidentin suorittama kyseistä kurinpitoasiaa käsittelemään toimivaltaisen kurinpitotuomioistuimen nimeäminen – Siviilikanne sen toteamiseksi, ettei kyseisen kurinpitojaoston puheenjohtajan ja ylimmän tuomioistuimen välillä ole palvelussuhdetta – Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen puuttuva toimivalta valvoa ylimmän tuomioistuimen tuomarinimityksen pätevyyttä ja tällaisen kanteen tutkimatta jättäminen kansallisen lainsäädännön perusteella – Ennakkoratkaisupyynnön tutkimatta jättäminen

Asiassa C-508/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (ylin tuomioistuin (työ- ja sosiaalivakuutusasioiden jaosto), Puola) on esittänyt 12.6.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 3.7.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

M. F.

vastaan

J. M.,

jossa asian käsittelyyn osallistuvat

Prokurator Generalny ja

Rzecznik Praw Obywatelskich,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti L. Bay Larsen, jaostojen puheenjohtajat A. Prechal (esittelevä tuomari), K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin ja N. Jääskinen sekä tuomarit M. Ilešič, F. Biltgen ja A. Kumin,

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: M. Aleksejev, yksikön päällikkö,

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 22.9.2020 pidetyssä istunnossa esitetyn,
ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- M. F., edustajanaan W. Popiołek, radca prawny,
- J. M., itse,
- Prokurator Generalny, edustajinaan M. Słowińska, R. Hernand, A. Reczka ja S. Bańko,
- Rzecznik Praw Obywatelskich, edustajinaan M. Taborowski ja P. Filipek,
- Puolan hallitus, asiamiehinään B. Majczyna, S. Żyrek ja A. Dalkowska,
- Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi K. Herrmann, P. Van Nuffel ja H. Krämer, sittemmin K. Herrmann ja P. Van Nuffel,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.4.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEU 2 artiklan, SEU 4 artiklan 3 kohdan, SEU 6 artiklan 3 kohdan ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, SEUT 267 artiklan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat M. F. ja J. M. ja jossa on kyse sitä koskevasta vaatimuksesta, ettei J. M:n ja Sąd Najwyższyn (ylin tuomioistuin, Puola) välillä todeta olevan palvelussuhdetta.

Kansallinen lainsäädäntö

Perustuslaki

- 3 Puolan tasavallan perustuslain (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, jäljempänä perustuslaki) 144 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”2. Jotta tasavallan presidentin viralliset asiakirjat olisivat päteviä, pääministerin on varmennettava ne allekirjoituksellaan, ja hän on siten vastuussa Sejmille [(parlamentin alahuone)].

3. Edellä 2 momentin säännöksiä ei sovelleta seuraavissa tapauksissa:

– –

17) tuomareiden nimittäminen

– –”

- 4 Perustuslain 179 §:n mukaan Puolan tasavallan presidentti (jäljempänä tasavallan presidentti) nimittää tuomarit Krajowa Rada Sądowictwan (kansallinen tuomarineuvosto, Puola) (jäljempänä KRS) ehdotuksesta ennalta määräämättömäksi ajaksi.

Siviiliprosessilaki

- 5 Siviiliprosessilain (Kodeks postępowania cywilnego) 189 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Kantaja voi nostaa tuomioistuimessa kanteen sen toteamiseksi, onko oikeussuhde tai oikeus olemassa vai ei, edellyttäen, että kantajalla on oikeussuojan tarve.”

Ylimmästä tuomioistuimesta annettu laki

- 6 Ylimmästä tuomioistuimesta 8.12.2017 annettu laki (ustawa o Sądzie Najwyższym) (Dz. U. 2018, järjestysnumero 5) tuli voimaan 3.4.2018. Tätä lakia on muutettu useaan otteeseen.
- 7 Ylimmästä tuomioistuimesta annetulla lailla on muun muassa perustettu mainitussa tuomioistuimessa uusi jaosto nimeltään Izba Dyscyplinarna (kurinpitojaosto).
- 8 Kyseisen lain 27 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kurinpitojaoston toimivaltaan kuuluvat

- 1) kurinpitoasiat,
  - a) jotka koskevat Sąd Najwyższyn tuomareita,
  - b) jotka Sąd Najwyższy on käsitellyt seuraavien lakien nojalla käytyjen kurinpitomenettelyjen yhteydessä:

--

- yleisten tuomioistuinten järjestämisestä annettu laki,

--

--

- 2) työ- ja sosiaalivakuutusosoikeuden alaan kuuluvat asiat, jotka koskevat Sąd Najwyższyn tuomareita

--”

- 9 Ylimmästä tuomioistuimesta annetun lain 31 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Sąd Najwyższyn ensimmäistä presidenttiä kuultuaan tasavallan presidentti julkaisee Monitor Polskissa [(Puolan tasavallan virallinen lehti)] Sąd Najwyższyn eri jaostoissa avoinna olevien tuomareiden virkojen lukumäärän.”

- 10 Mainitun lain 33 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Sąd Najwyższyn tuomarin palvelussuhde syntyy luovutettaessa nimityskirja. – –”

Yleisistä tuomioistuimista annettu laki

- 11 Yleisten tuomioistuinten järjestämisestä 27.7.2001 annetun lain (ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych), sellaisena kuin se on muutettuna (Dz. U. 2018, järjestysnumero 23; jäljempänä yleisistä tuomioistuimista annettu laki) 110 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Tuomareita koskevissa kurinpitoasioissa toimivaltaisia ovat:

1) ensimmäisenä oikeusasteena:

- a) ylioikeuksien yhteydessä toimivat kurinpitotuomioistuimet kolmen tuomarin kokoonpanossa

– –

3. Kurinpitotuomioistuin, jonka tuomiopiirissä kurinpitomenettelyn kohteena oleva tuomari toimii, ei saa käsitellä 1 momentin 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja asioita. Asiaa käsittelemään toimivaltaisen kurinpitotuomioistuimen nimeää Sąd Najwyższy kurinpitojaoston puheenjohtaja kurinpitoasiamiehen pyynnöstä.”

KRS:stä annettu laki

- 12 KRS:ää koskevat säännökset sisältyvät kansallisesta tuomarineuvostosta 12.5.2011 annettuun lakiin (ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa) (Dz. U. 2011, nro 126, järjestysnumero 714), sellaisena kuin se on muutettuna muun muassa kansallisesta tuomarineuvostosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 8.12.2017 annetulla lailla (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw) (Dz. U. 2018, järjestysnumero 3) sekä yleisten tuomioistuinten järjestämisestä annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 20.7.2018 annetulla lailla (ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw) (Dz. U. 2018, järjestysnumero 1443; jäljempänä KRS:stä annettu laki).

- 13 KRS:stä annetun lain 37 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos useampi ehdokas on hakenut tiettyä tuomarinvirkaa, [KRS] tutkii ja arvioi kaikki hakemukset yhdessä. Tässä tilanteessa [KRS] valmistelee päätöksen, joka sisältää kaikkien ehdokkaiden osalta sen ratkaisut tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen tekemisestä.”

- 14 Kyseisen lain 43 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos kaikki menettelyyn osallistuneet eivät ole riitauttaneet 37 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua päätöstä, päätös tulee lainvoimaiseksi siltä osin kuin se sisältää ratkaisun olla tekemättä nimittämisehdotusta sellaisten osallistujien, jotka eivät ole hakeneet muutosta, nimittämiseksi tuomarin tehtäviin, jollei 44 §:n 1 b momentissa toisin säädetä.”

- 15 Mainitun lain 44 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”1. Menettelyyn osallistunut henkilö voi hakea muutosta Sąd Najwyższyssä [KRS:n] päätöksen lainvastaisuuden perusteella, jollei erillisissä säännöksissä toisin säädetä. – –

1 a. Sąd Najwyższy tuomarinvirkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa on mahdollista hakea muutosta Naczelny Sąd Administracyjnyltä [(ylin hallintotuomioistuin, Puola)]. Kyseisissä asioissa ei ole mahdollista hakea muutosta Sąd Najwyższyltä. Muutoksenhaku Naczelny Sąd Administracyjnyssä ei voi perustua sitä, miten ehdokkaat täyttävät ne kriteerit, jotka otetaan huomioon päätöksessä Sąd Najwyższy tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen esittämisestä, koskevan arvioinnin virheellisyyteen.

1 b. Jos kaikki menettelyyn osallistuneet henkilöt eivät ole Sąd Najwyższy tuomarinvirkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa riittäneet 37 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä, mainittu päätös tulee lainvoimaiseksi Sąd Najwyższy tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen esittämisestä tehdyn päätöksen sisältävän osan ja saman tuomioistuimen tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen esittämättä jättämisestä tehdyn päätöksen sisältävän osan osalta, siltä osin kuin kyse on niistä menettelyyn osallistuneista henkilöistä, jotka eivät hakeneet muutosta.

--

4. Sąd Najwyższy tuomarinvirkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa se, että Naczelny Sąd Administracyjny kumoaa Sąd Najwyższy tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen esittämättä jättämisestä tehdyn [KRS:n] päätöksen, vastaa sitä, että Sąd Najwyższy avoinna olevaa tuomarinvirkaa koskevaan menettelyyn osallistunut ja muutosta hakenut henkilö valitaan avoinna olevaan tuomarinvirkaan, jota koskeva menettely [KRS:ssä] ei Naczelny Sąd Administracyjny tuomion antamispäivänä ole päättynyt, tai jos tällaista menettelyä ei ole, seuraavaan julkaistavaan avoinna olevaan tuomarinvirkaan Sąd Najwyższyssä.”

- 16 KRS:stä annetun lain 44 §:n 1 a momentti lisättiin kyseiseen pykälään kansallisesta tuomarineuvostosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 8.12.2017 annetulla lailla, joka tuli voimaan 17.1.2018, ja 1 b ja 4 momentti lisättiin siihen yleisten tuomioistuinten järjestämisestä annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 20.7.2018 annetulla lailla, joka tuli voimaan 27.7.2018. Ennen näitä muutoksia mainitussa 1 a momentissa tarkoitettuun muutoksenhakuun Sąd Najwyższyssä sovellettiin saman 44 §:n 1 momentin säännöksiä.
- 17 Trybunał Konstytucyjny (perustuslakituomioistuin, Puola) totesi 25.3.2019 antamallaan tuomiolla, että KRS:stä annetun lain 44 §:n 1 a momentti oli perustuslain 184 §:n vastainen, lähinnä sillä perusteella, että mainitussa 1 a momentissa Naczelny Sąd Administracyjnylle annettu toimivalta ei ole perusteltu kyseessä olevien asioiden luonteen, kyseisen tuomioistuimen organisatoristen ominaispiirteiden eikä sen soveltaman menettelyn kannalta. Trybunał Konstytucyjny totesi kyseisessä tuomiossa myös, että kyseisestä perustuslainvastaisuutta koskevasta toteamuksesta ”seuraa välttämättä kaikkien kumottuun säännökseen perustuvien vireillä olevien oikeudenkäyntien päättäminen”.
- 18 Tämän jälkeen KRS:stä annetun lain 44 §:ää muutettiin kansallisesta tuomarineuvostosta annetun lain ja hallintoriita-asioiden käsittelyn järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 26.4.2019 annetulla lailla (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych) (Dz. U. 2019, järjestysnumero 914; jäljempänä 26.4.2019 annettu laki), joka tuli voimaan 23.5.2019. Kyseisen 44 §:n 1 momentissa säädetään sittemmin seuraavaa:

”Menettelyyn osallistunut henkilö voi hakea muutosta Sąd Najwyższyltä ja vedota [KRS:n] päätöksen lainvastaisuuteen, jollei erillisissä säännöksissä toisin säädetä. Muutoksenhaku ei ole mahdollista Sąd Najwyższy tuomarinvirkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa.”

- 19 Lisäksi 26.4.2019 annetun lain 3 §:ssä säädetään, että ”lausunnon antaminen raukeaa suoraan lain nojalla niissä menettelyissä, jotka koskevat muutoksenhakua [KRS:n] Sąd Najwyższoyn tuomarinvirkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa tekemistä päätöksistä ja jotka on aloitettu mutta joita ei ole ratkaistu ennen tämän lain voimaantuloa”.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 20 M. F. on Sąd Rejonowy w P:n (P:n piirioikeus, Puola) tuomari. Yleisten tuomioistuinten tuomareista vastaava virkaa tekevä kurinpitoasiamies päätti 17.1.2019 aloittaa M. F:ää vastaan kurinpitomenettelyn tämän johtamien menettelyjen väitettyjen hidastelujen ja tämän päätösten perustelujen laatimisessa esiintyvien väitettyjen viivästysten vuoksi. Sąd Najwyższoyn presidentin, joka ohjaa mainitun tuomioistuimen kurinpitojaoston työtä, tehtävissä toimiessaan J. M. antoi yleisistä tuomioistuimista annetun lain 110 §:n 3 momentin perusteella 28.1.2019 määräyksen, jossa nimettiin Sąd Dyscyplinary przy Sądzie Apelacyjnym w – – (– – ylioikeuden kurinpitotuomioistuin, Puola) kurinpitotuomioistuimeksi, joka on toimivaltainen käsittelemään ensimmäisenä oikeusasteena kyseistä kurinpitoasiaa.
- 21 Mainitun määräyksen antamisen johdosta M. F. nosti Sąd Najwyższoyn siviiliprosessilain 189 §:ään perustuvan kanteen, jossa hän vaati sen toteamista, että J. M:n ja Sąd Najwyższoyn välillä ei ole ylimmästä tuomioistuimesta annetun lain 33 §:n 1 momentissa tarkoitettua palvelussuhdetta sellaisten sääntöjenvastaisuuksien vuoksi, jotka ovat vaikuttaneet hänen nimitykseensä Sąd Najwyższoyn kurinpitojaoston tuomarin tehtäviin. M. F. vaati myös, että kaikki henkilöt, jotka on nimitetty tuomareiksi tähän kurinpitojaostoon, jäävätään ja että Sąd Najwyższoyn Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (työ- ja sosiaalivakuutusasioiden jaosto) nimetään käsittelemään tämä kanne. M. F. vaati lopuksi, että häntä vastaan vireille pantu kurinpitomenettely keskeytetään turvaamistoimena koko pääasian käsittelyn ajaksi.
- 22 M. F. väitti kanteensa tueksi, että J. M:n nimittäminen Sąd Najwyższoyn tuomarin virkaan on tehoton, koska tasavallan presidentin nimityskirja annettiin hänelle 20.9.2018, vaikka hakija, jonka nimittämistä ei ollut ehdotettu KRS:n 23.8.2018 tekemässä päätöksessä, jossa puolestaan ehdotettiin J. M:n nimittämistä tähän tehtävään, oli hakenut tähän päätökseen muutosta 17.9.2018 Naczelný Sąd Administracyjnyssä KRS:stä annetun lain 44 §:n 1 a momentin perusteella. Kyseessä oleva valintamenettely oli lisäksi suoritettu tasavallan presidentin ylimmästä tuomioistuimesta annetun lain 31 §:n 1 momentin nojalla antaman ja 29.6.2018 julkaistun tiedonannon johdosta, jota ei ollut varmennettu vaaditulla tavalla ministerin allekirjoituksella.
- 23 Sąd Najwyższoyn ensimmäinen presidentti antoi 6.5.2019 tekemällään päätöksellä mainitun tuomioistuimen Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznychin tehtäväksi tutkia M. F:n kanteen ja erityisesti tämän esittämän turvaamistoimenpidettä koskevan vaatimuksen.
- 24 Viimeksi mainitun vaatimuksen tutkimisen yhteydessä kyseinen jaosto, joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin nyt käsiteltävässä asiassa, on epävarma unionin oikeuden tulkinnasta. Kyseinen tuomioistuin katsoo aluksi, että pääasian yhteys unionin oikeuteen johtuu siitä, että siinä vahvistettua tehokkaan oikeussuojan periaatetta ei sovelleta yksinomaan kansallisissa tuomioistuimissa käytäviin menettelyihin, joissa nämä soveltavat unionin aineellista oikeutta. Kyseistä periaatetta on nimittäin sovellettava myös tapauksissa, joissa on arvioitava, noudattaako jäsenvaltio SEU 4 artiklan 3 kohtaan ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan perustuva velvoitettaan varmistaa, että elimet, jotka voivat unionin oikeudessa tarkoitettuina

tuomioistuimina ratkaista viimeksi mainitun kattamiin aloihin kuuluvia asioita, täyttävät kyseisestä periaatteesta johtuvat vaatimukset ja erityisesti vaatimuksen siitä, että tällaiset elimet ovat riippumattomia ja puolueettomia tuomioistuimia, jotka on etukäteen laillisesti perustettu. Tällaista vaatimusta on siis noudatettava silloin, kun jäsenvaltio antaa pääasian vastaajan kaltaiselle elimelle toimivallan nimetä tuomioistuin, joka on toimivaltainen tutkimaan tuomareita vastaan aloitetut kurinpitotoimet.

- 25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tältä osin ensinnäkin, että vaikka tuomarin ja tuomioistuimen, jossa viimeksi mainitulla on mandaatti toimia, välinen virkamiesoikeudellinen liityntä voidaan rinnastaa palvelussuhteeseen, jonka olemassaolo voidaan todeta siviiliprosessilain 189 §:ssä säädetyssä menettelyssä, Sąd Najwyższyn oikeuskäytännöstä ilmenee, että tuomarin mandaatti, jolla annetaan oikeus käyttää lainkäyttövaltaa, ilmentää julkisoikeudellista – eikä siviilioikeudellista – oikeussuhdetta. Näin ollen kanne, jolla pääasian kyseessä olevan kanteen tavoin vaaditaan sen toteamista, ettei tuomarin mandaattia ole olemassa, ei ole siviilioikeudellinen asia, joka voisi kuulua siviiliprosessilain ja erityisesti sen 189 §:n soveltamisalaan. Kansallisessa oikeudessa ei kuitenkaan ole sellaista menettelyä, jolla voitaisiin riitauttaa toimi, jolla tasavallan presidentti on nimittänyt tuomarin.
- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo näin ollen, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kanteen tutkittavaksi ottaminen riippuu siitä, onko tällaisessa kansallisessa normatiivisessa asiayhteydessä unionin oikeutta tulkittava siten, että siinä annetaan sille toimivalta – jota sillä ei ole kansallisen oikeuden nojalla – todeta pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa menettelyssä, että asianomaisella vastaajalla ei ole tuomarin mandaattia. Kyseisen tuomioistuimen ratkaistavaksi jätetty turvaamistoimia koskevan vaatimuksen tutkittavaksi ottaminen ja viimeksi mainitun toimivalta tutkia se riippuvat itsessään siitä, voidaanko mainittu pääasian kanne ottaa tutkittavaksi.
- 27 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tämä toimivalta ja tutkittavaksi ottaminen voivat seurata suoraan unionin oikeudesta silloin, kun asianomaisen tuomarin nimityspäätös on – kuten nyt käsiteltävässä asiassa – tehty tehokkaan oikeussuojan periaatetta loukaten, koska Puolan viranomaiset ovat pyrkineet sulkemaan pois kaikki tuomioistuimen mahdollisuudet valvoa tuomareiden nimittämistä koskevien kansallisten sääntöjen tai menettelyjen yhteensoveltuvuutta unionin oikeuden kanssa nimityskirjan antamista edeltävässä vaiheessa.
- 28 Mainittu tuomioistuin korostaa tältä osin, että aikaisemmin KRS:stä annetun lain 43 §:n ja 44 §:n 1 momentin ja sittemmin 43 §:n ja 44 §:n 1 ja 1 a momentin nojalla oli olemassa tuomioistuimen mahdollisuus valvoa päätöstä, jolla KRS ehdotti henkilön nimittämistä Sąd Najwyższyn tuomariksi. Vaikka Sąd Najwyższyn uuden kurinpitojaoston muodostavien tuomareiden nimittämiseksi olikin käynnistetty menettely, joka muun muassa johti pääasian vastaajan nimittämiseen, ja vaikka tämän uuden jaoston tuomarinvirkoihin hakeneet eri hakijat olivatkin ilmaisseet aikeensa hakea muutosta viimeksi mainittujen säännösten perusteella, Puolan lainsäätäjät oli tarkoituksellisesti lisännyt KRS:stä annetun lain 44 §:ään 1 b momentin, jossa säädetään, että tällaisista muutoksenhauista ei sittemmin ole seurauksena aiottujen nimitysten estäminen.
- 29 Sen jälkeen, kun Naczelny Sąd Administracyjny oli 21.11.2018 tekemällään päätöksellä pyytänyt unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua asiassa, jossa on tällä välin annettu 2.3.2021 tuomio A.B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku) (C-824/18, EU:C:2021:153; jäljempänä tuomio A.B. ym.) ja joka koski sitä, onko unionin oikeus esteenä KRS:stä annetun lain 44 §:ään vaikuttaneiden muutosten kaltaisille muutoksille, Puolan

lainsäätävä on tämän tuomion 17 kohdassa mainitun Trybunał Konstytucyjny'n 25.3.2019 antaman tuomion huomioon ottaen antanut 26.4.2019 lain, jonka vaikutuksena lausunnon antaminen raukesi Naczelny Sąd Administracyjnyssä mainittuun ennakkoratkaisupyyntöön johtaneen kaltaisissa vireillä olevissa asioissa. Toisaalta samalla lailla muutettiin uudelleen KRS:stä annetun lain 44 §:ää siten, että tulevaisuudessa suljettaisiin pois mahdollisuus nostaa kanne KRS:n päätöksestä, jolla ehdotetaan hakijan nimittämistä Sąd Najwyższyn tuomarin virkaan.

- 30 Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että yhdistetyissä asioissa, jotka ovat tällä välin johtaneet 19.11.2019 annettuun tuomioon A. K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982; jäljempänä tuomio A. K. ym.), unionin tuomioistuimelle esitettiin ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskivat Sąd Najwyższyn kurinpitojaoston perustamisesta ja sen jäsenten nimittämistavasta annettujen kansallisten säännösten yhteensoveltuvuutta unionin oikeuden kanssa. Tällaisessa asiayhteydessä täytäntöönpanovallan käyttäjä oli velvollinen pidättymään tällaisten nimitysten tekemisestä siihen saakka, kunnes unionin tuomioistuin ja kansallinen tuomioistuin, joka oli näin esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntönsä, olivat antaneet ratkaisunsa.
- 31 Kolmanneksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, merkitseekö se, että J. M. nimitettiin Sąd Najwyższyn kurinpitojaoston tuomarin tehtäviin, vaikka KRS:n päätöksestä, jossa tätä nimitystä ehdotettiin, oli nostettu kanne, ja se, että nimittämismenettely aloitettiin tasavallan presidentin toimella, josta puuttui perustuslain 144 §:n 3 momentissa edellytetty ministerin allekirjoitus, tehokkaan oikeussuojan periaatteen loukkaamista ja tarkemmin sanoen perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettua ”etukäteen laillisesti perustettua” tuomioistuinta koskevan vaatimuksen loukkaamista.
- 32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii neljänneksi mahdollisuutta riitauttaa henkilön tuomariasema pelkästään sillä perusteella, että elin, johon tämä on nimitetty, eli tässä tapauksessa Sąd Najwyższyn kurinpitojaosto, ei ole unionin oikeudessa tarkoitettu tuomioistuin, koska se ei täytä vaadittua riippumattomuuden vaatimusta.
- 33 Viidenneksi, ja kun otetaan huomioon näkökohdat, jotka ovat samankaltaisia kuin unionin tuomioistuimelle yhdistetyissä asioissa, joissa on sittemmin annettu tuomio A. K. ym., esitettyjen kysymysten taustalla olleet näkökohdat, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että koska Sąd Najwyższyn kurinpitojaosto, jolle kansallisessa oikeudessa annetaan toimivalta käsitellä pääasiassa kyseessä olevan kaltainen riita-asia, ei ole unionin oikeudessa tarkoitettu tuomioistuin, sen itsensä on oltava toimivaltainen ratkaisemaan mainittu riita-asia.
- 34 Sąd Najwyższyn Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, SEU 2 artiklaa, SEU 4 artiklan 3 kohtaa ja SEU 6 artiklan 3 kohtaa, tulkittuna yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan ja SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan kanssa, tulkittava siten, että jäsenvaltion ylimmän asteen tuomioistuin voi päättää palvelussuhteen puuttumisen vahvistamista koskevassa menettelyssä, että tuomarina ei ole pidettävä henkilöä, jolle on annettu kyseisen tuomioistuimen tuomarin virkaan nimittämistä koskeva asiakirja joko tehokasta oikeussuojaa koskevan periaatteen vastaisten säännösten perusteella tai sellaisella tavalla, joka ei sovi yhteen kyseisen periaatteen kanssa, kun tämän kysymyksen tutkimisesta tuomioistuimessa ennen asiakirjan antamista on tarkoituksellisesti tehty mahdotonta?

- 2) Onko SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, SEU 2 artiklaa, SEU 4 artiklan 3 kohtaa ja perusoikeuskirjan 47 artiklaa, tulkittuna yhdessä SEUT 267 artiklan kanssa, tulkittava siten, että tehokasta oikeussuojaa koskevaa periaatetta loukataan, kun tuomarin virkaan nimittämistä koskeva asiakirja annetaan sen jälkeen, kun kansallinen tuomioistuin on esittänyt unionin oikeuden tulkintaa koskevan ennakkoratkaisukysymyksen, johon annettavasta vastauksesta riippuu, voidaanko niiden kansallisten oikeussääntöjen, joiden nojalla kyseinen asiakirja on voitu antaa, katsoa soveltuvan yhteen unionin oikeuden kanssa?
- 3) Onko SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, SEU 2 artiklaa, SEU 4 artiklan 3 kohtaa, SEU 6 artiklan 3 kohtaa ja perusoikeuskirjan 47 artiklaa tulkittava siten, että tehokasta oikeussuojaa koskevaa periaatetta loukataan, kun oikeutta saada asiansa käsiteltyksi tuomioistuimessa ei taata, koska jäsenvaltion tuomioistuimen tuomarin virkaan nimittämistä koskeva asiakirja on annettu räikeästi kyseisen jäsenvaltion oikeussääntöjen vastaisesti toteutetun nimitysmenettelyn perusteella?
- 4) Onko SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, SEU 2 artiklaa, SEU 4 artiklan 3 kohtaa ja perusoikeuskirjan 47 artiklaa, tulkittuna yhdessä SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan kanssa, tulkittava siten, että tehokasta oikeussuojaa koskevaa periaatetta loukataan, kun kansallinen lainsäätäjä on perustanut jäsenvaltion ylimmän asteen tuomioistuimeen organisatorisen yksikön, jota ei ole pidettävä unionin oikeudessa tarkoitettuna tuomioistuimena?
- 5) Onko SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, SEU 2 artiklaa, SEU 4 artiklan 3 kohtaa ja perusoikeuskirjan 47 artiklaa, tulkittuna yhdessä SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan kanssa, tulkittava siten, että kysymystä siitä, onko henkilö, jolle on annettu jäsenvaltion ylimmän asteen tuomioistuimen tuomarin virkaan nimittämistä koskeva asiakirja, palvelussuhteessa ja tuomarin asemassa, ei voi ratkaista kansallisen oikeuden mukaan toimivaltainen organisatorinen yksikkö, johon asianomainen henkilö on nimitetty ja joka muodostuu pelkästään henkilöistä, joiden nimityskirjoja rasittaa edellä toisessa, kolmannessa ja neljännessä kysymyksessä mainitut virheet, ja jota tästä syystä ei voida pitää unionin oikeudessa tarkoitettuna tuomioistuimena, vaan sen ratkaiseminen kuuluu toiselle kyseisen tuomioistuimen organisatoriselle yksikölle, joka täyttää unionin oikeudessa tuomioistuimelle asetetut vaatimukset?”

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

Nopeutettua menettelyä koskeva hakemus

- 35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt tämän ennakkoratkaisupyynnön käsittelemistä nopeutetussa menettelyssä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan nojalla. Kyseinen tuomioistuin on vedonnut pyyntönsä tueksi siihen, että kyseisen menettelyn soveltaminen on perusteltua ensinnäkin, kun otetaan huomioon tarve ratkaista sen käsiteltäväksi saatettu turvaamistoimia koskeva hakemus kansallisessa lainsäädännössä säädetyssä seitsemän päivän määräajassa. Toiseksi nyt käsiteltävän asian lisäksi unionin tuomioistuimelle esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin annetut vastaukset ovat ratkaisevia sen kannalta, voidaanko tulevaisuudessa nostaa kanteita sen toteamiseksi, ettei palvelussuhdetta ole olemassa sellaisten tuomareiden osalta, jotka on äskettäin nimitetty Sąd Najwyżsyzyn eri jaostoihin ja joiden

nimittäminen on tapahtunut osittain tai kokonaan samanlaisissa olosuhteissa kuin pääasian vastaajan nimitykseen liittyvät. Kolmanneksi tällaisten vastausten avulla voitaisiin tarvittaessa estää tällaisten nimitysten tekeminen vielä tulevaisuudessa.

- 36 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan 1 kohdassa määrätään, että unionin tuomioistuimen presidentti voi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnöstä tai poikkeuksellisesti omasta aloitteestaan päättää esittelevää tuomaria ja julkisasiamiestä kuultuaan, että ennakkoratkaisupyynnö käsitellään nopeutetussa menettelyssä, jos asian laatu edellyttää, että asia käsitellään ensi tilassa.
- 37 On muistutettava, että tällainen nopeutettu menettely on menettelyllinen väline, jolla on tarkoitus vastata poikkeuksellisen kiireelliseen tilanteeseen (tuomio 21.12.2021, Randstad Italia, C-497/20, EU:C:2021:1037, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 38 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen presidentti on päättänyt 20.8.2019 esittelevää tuomaria ja julkisasiamiestä kuultuaan, ettei tämän tuomion 35 kohdassa tarkoitettua pyyntöä ollut syytä hyväksyä.
- 39 Ennakkoratkaisupyynnössä esitetyistä toteamuksista ilmenee tältä osin, että M. F. pyrkii J. M:n ja Sąd Najwyższyn välisen palvelussuhteen puuttumisen toteamiseksi nostamallaan siviilikanteella lähinnä siihen, että päätös, jolla J. M. nimesi Sąd Najwyższyn kurinpitoajaoston puheenjohtajan ominaisuudessaan toimivaltaisen kurinpitotuomioistuimen käsittelemään M. F:ää vastaan vireille pannun kurinpitoasian, ensi vaiheessa lykätään väliaikaisesti ja toisessa vaiheessa todetaan tehottomaksi.
- 40 Ensinnäkin siitä, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi on näin saatettu muun muassa välitoimia koskeva hakemus, on muistutettava, että se, että ennakkoratkaisupyynnö on esitetty sellaisen kansallisen menettelyn yhteydessä, joka mahdollistaa tällaiset toimet, ei yksinään ole merkki siitä, että asian laatu edellyttää, että asia käsitellään ensi tilassa (ks. vastaavasti unionin tuomioistuimen presidentin määräys 18.10.2017, Weiss ym., C-493/17, ei julkaistu, EU:C:2017:792, 12 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 41 Tämän jälkeen on todettava, ettei myöskään selvennys siitä, onko J. M:n päätös, jolla nimetään M. F:ää vastaan vireille pannun kurinpitoasian käsittelyyn toimivaltainen kurinpitotuomioistuin, mahdollisesti ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, ole omiaan saamaan aikaan sellaista poikkeuksellista kiireellisyyttä, jolla voidaan oikeuttaa nopeutetun menettelyn käyttäminen.
- 42 Lopuksi on todettava, että pelkästään se mahdollisuus, että unionin tuomioistuimen vastaus sille nyt käsiteltävänä olevassa asiassa esitettyihin kysymyksiin voisi pääasian oikeusriidan ratkaisemisen lisäksi antaa mahdollisuuden nostaa muita palvelussuhteen puuttumisen toteamista koskevia kanteita muita Sąd Najwyższyn vastikään nimitettyjä tuomareita vastaan tai myötävaikuttaa muiden vastaavien nimitysten estämiseen tulevaisuudessa, ei myöskään oikeuta nyt käsiteltävänä olevan asian käsittelemistä nopeutetussa menettelyssä.
- 43 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on lisäksi otettu huomioon myös se, että – kuten tämän tuomion 29, 30 ja 33 kohdasta ilmenee – useat ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pohdinnat, joihin tässä asiassa esitetyt kysymykset perustuvat, olivat siinä vaiheessa, kun ne esitettiin unionin tuomioistuimelle, olennaisilta osin jo muiden, edistyneemmässä käsittelyvaiheessa olevien ennakkoratkaisupyyntöjen kohteena.

Pyyntö asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittamisesta

- 44 Asian käsittelyn kirjallisen vaiheen jälkeen osapuolten, muun muassa Puolan hallituksen, suulliset lausumat kuultiin 22.9.2020 pidetyssä istunnossa. Julkisasiamies esitti ratkaisuehdotuksensa 15.4.2021, jolloin asian käsittelyn suullinen vaihe näin ollen päätettiin.
- 45 Puolan hallitus pyysi unionin tuomioistuimen kirjaamoon 7.5.2021 toimittamallaan asiakirjalla asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittamista.
- 46 Kyseinen hallitus vetosi pyyntönsä tueksi siihen, että yhtäältä julkisasiamiehen nyt käsiteltävänä olevassa asiassa esittämän ratkaisuehdotuksen ja toisaalta julkisasiamies Hoganin ratkaisuehdotuksen Repubblica (C-896/19, EU:C:2020:1055) ja 20.4.2021 annetun tuomion Repubblica (C-896/19, EU:C:2021:311) välillä oli näkökulmaeroja siltä osin kuin kyse on eri jäsenvaltioiden kansallisten tuomareiden nimittämismenettelyn arvioinnista unionin oikeuden valossa.
- 47 Puolan hallitus katsoo myös, että asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittaminen on perusteltua nyt käsiteltävässä asiassa sen vuoksi, että julkisasiamies ei ole ratkaisuehdotuksessaan – johon kyseinen hallitus ei yhdy – ottanut riittävällä tavalla huomioon kyseisen hallituksen argumentteja, joten tämä ratkaisuehdotus ei ole objektiivinen.
- 48 On kuitenkin muistutettava yhtäältä, ettei Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä eikä työjärjestyksessä määrätä kyseisen perussäännön 23 artiklassa tarkoitettujen osapuolten mahdollisuudesta esittää huomautuksia vastaukseksi julkisasiamiehen ratkaisuehdotukseen (tuomio 6.3.2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 49 Toisaalta SEUT 252 artiklan toisen kohdan mukaan julkisasiamiehen tehtävänä on täysin puolueettomana ja riippumattomana esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset asioissa, jotka perussäännön mukaan vaativat hänen myötävaikutustaan. Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus tai perustelut, joiden päätteeksi hän päätyy siihen, eivät sido unionin tuomioistuinta. Tämän vuoksi se, että asianosainen ei yhdy julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksessa todettuun – riippumatta ratkaisuehdotuksessa tutkituista kysymyksistä –, ei sellaisenaan voi olla peruste suullisen käsittelyn aloittamiseksi uudelleen (tuomio 6.3.2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 50 Puolan hallituksen väitteistä, jotka koskevat julkisasiamiehen nyt käsiteltävänä olevassa asiassa esittämän ratkaisuehdotuksen väitettyä objektiivisuuden puutetta, on riittävää todeta, että se seikka, että mainittu hallitus katsoo, ettei sen väitteitä ole otettu riittävällä tavalla huomioon kyseisessä ratkaisuehdotuksessa tai siinä julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksessa, johon edellä mainitussa monelta osin viitataan ja joka on annettu asiassa, joka on käsitelty nyt käsiteltävän asian kanssa koordinoitusti ja joka on johtanut 6.10.2021 annettuun tuomioon W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen) (C-487/19, EU:C:2021:798), ei missään tapauksessa ole omiaan vahvistamaan tällaista objektiivisuuden puuttumista.
- 51 Unionin tuomioistuin voi tosin työjärjestyksensä 83 artiklan mukaan lisäksi julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa määrätä asian käsittelyn suullisen vaiheen aloitettavaksi uudelleen erityisesti, jos unionin tuomioistuin katsoo, ettei sillä ole riittävästi tietoa asiasta, tai jos asianosainen on suullisen vaiheen päättyneeksi julistamisen jälkeen vedonnut uuteen seikkaan, joka voi olennaisesti vaikuttaa unionin tuomioistuimen ratkaisuun.

- 52 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa unionin tuomioistuin kuitenkin katsoo julkisasiamiestä kuultuaan, että sillä on kirjallisen menettelyn ja istunnon jälkeen kaikki nyt käsiteltävänä olevan ennakkoratkaisupyynnön ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Se huomauttaa lisäksi, ettei Puolan hallituksen esittämästä asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittamista koskevasta pyynnöstä ilmene mitään uutta seikkaa, joka voisi vaikuttaa siihen ratkaisuun, joka sen on annettava.
- 53 Näin ollen asian käsittelyn suullista vaihetta ei ole määrättävä aloitettavaksi uudelleen.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Unionin tuomioistuimen toimivalta

- 54 Prokurator Generalnyn (valtakunnansyyttäjä, Puola) mukaan menettely, jossa vaaditaan sen toteamista, ettei henkilöllä ole palvelussuhdetta tuomarina ja ettei hän näin ollen ole voinut laillisesti nimetä toista tuomaria vastaan vireille pannun kurinpitoasian käsittelemiseen toimivaltaista kurinpitotuomioistuinta, kuuluu kansallisen oikeuden soveltamisalaan ja jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan, joten se jää unionin oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle. Näin ollen unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa vastata nyt käsiteltävään ennakkoratkaisupyynnöön.
- 55 Erityisesti SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta Prokurator Generalny väittää, että unionin tuomioistuimella on tulkintatoimivalta vain siltä osin kuin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on todellakin sovellettava konkreettisesti unionin oikeutta sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa, mistä ei ole kyse nyt käsiteltävässä asiassa. Joka tapauksessa on niin, että vaikka mainittua määräystä tulkittaisiin laajemmin, sillä ei olisi merkitystä nyt käsiteltävässä asiassa, sillä yhtäältä Sąd Najwyższy kurinpitojaoston puheenjohtaja ei lausu yksittäistapausta koskevan riita-asian aineellisesta kysymyksestä kontradiktorisen menettelyn päätteeksi, kun hän nimeää kurinpitotuomioistuimena toimivaltaisen elimen. Toisaalta kyseisellä puheenjohtajalla ei ole toimivaltaa tehdä muita päätöksiä, jotka koskevat unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvia kysymyksiä.
- 56 Tältä osin on muistutettava, että – kuten vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee – vaikka oikeuslaitoksen järjestäminen jäsenvaltioissa kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, jäsenvaltioiden on kuitenkin kyseistä toimivaltaa käyttäessään noudatettava niille unionin oikeuden nojalla kuuluvia velvoitteita, ja näin voi olla muun muassa silloin, kun on kyse kansallisista säännöksistä, jotka koskevat tuomareiden nimittämistä koskevia sääntöjä, ja mahdollisesti säännöksistä, jotka koskevat tällaisten nimittämismenettelyjen yhteydessä sovellettavaa tuomioistuinvalvontaa ja tuomareihin sovellettavaan kurinpitojärjestelmään liittyviä sääntöjä (ks. vastaavasti tuomio 15.7.2021, komissio v. Puola (Tuomareihin sovellettava kurinpitojärjestelmä), C-791/19, EU:C:2021:596, 56 ja 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 16.11.2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ym., C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 57 Prokurator Generalnyn esittämät perustelut koskevat lisäksi pääasiallisesti kyseessä olevien unionin oikeussääntöjen ulottuvuutta sinällään ja siten näiden oikeussääntöjen tulkitsemista. Tällainen tulkitseminen kuuluu SEUT 267 artiklan nojalla selvästi unionin tuomioistuimen toimivaltaan (ks. analogisesti tuomio 16.11.2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ym., C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 58 Edellä todetusta seuraa, että unionin tuomioistuin on toimivaltainen lausumaan nyt käsiteltävästä ennakkoratkaisupyynnöstä.

Tutkittavaksi ottaminen

- 59 Riippumatta J. M:n, Prokurator Generalnyn ja Puolan hallituksen esittämistä ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamista koskevista eri vastalauseista on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella unionin tuomioistuimen on kuitenkin oman toimivaltaisuutensa taikka sille esitetyn pyynnön tutkittavaksi ottamisen arvioimiseksi itsensä tutkittava ne olosuhteet, joiden vallitessa kansallinen tuomioistuin esitti ennakkoratkaisupyynnön (ks. vastaavasti tuomio 24.4.2012, Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja määräys 6.9.2018, Di Girolamo, C-472/17, ei julkaistu, EU:C:2018:684, 25 kohta).
- 60 Unionin tuomioistuin on tältä osin säännöllisesti korostanut, että SEUT 267 artiklalla luotu menettely on unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön väline, jonka avulla unionin tuomioistuin esittää kansallisille tuomioistuimille ne unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joita nämä tarvitsevat ratkaistakseen käsiteltävikseen saatetut asiat, ja että ennakkoratkaisupyynnön esittämisen perusteena ei ole neuvoa-antavien lausuntojen esittäminen yleisistä tai hypoteettisista kysymyksistä vaan oikeusriidan todelliseen ratkaisemiseen erottamattomasti liittyvä tarve (ks. vastaavasti tuomio 26.3.2020, Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny, C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 61 Kuten SEUT 267 artiklan sanamuodosta itsestään ilmenee, pyydetyn ennakkoratkaisun on oltava tarpeen, jotta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi ”antaa päätöksen” käsiteltäväkseen saatetussa asiassa (tuomio 26.3.2020, Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny, C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 62 Unionin tuomioistuin on siten toistuvasti muistuttanut, että sekä SEUT 267 artiklan sanamuodon että rakenteen perusteella ennakkoratkaisumenettely edellyttää muun muassa, että kansallisessa tuomioistuimessa todella on vireillä oikeusriita, jossa tämän on annettava ratkaisu, jossa otetaan huomioon ennakkoratkaisuasiansa annettu tuomio (tuomio 26.3.2020, Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny, C-558/18 et C-563/18, EU:C:2020:234, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 63 Nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin heti aluksi korostettava, että – kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee – pääasian kantajan nostaman siviilioikeudellisen kanteen tarkoituksena on tosin muodollisesti saada todetuksi, ettei J. M:n ja Sąd Najwyżsyzyn välillä ole palvelussuhdetta. Mainittuun päätökseen sisältyvästä pääasian oikeusriidan kuvauksesta käy kuitenkin ilmi, ettei M. F. riitautta niinkään sitä, että J. M:n ja Sąd Najwyżsyzyn välillä on tällainen sopimussuhde tai virkamiesoikeudellinen suhde näiden työntekijän ja työnantajan ominaisuuksien perusteella tai että niillä on ne oikeudet ja velvollisuudet, jotka perustuvat tällaiseen osapuolten väliseen palvelussuhteeseen, vaan hän riitauttaa ne olosuhteet, joissa J. M. nimitettiin tuomariksi mainitun tuomioistuimen kurinpitojaostoon. Kuten mainitusta kuvauksesta ilmenee, M. F. pyrkii kyseisen kanteen nostamisella tosiasiansa olennaisin osin riitauttamaan päätöksen, jolla J. M. on Sąd Najwyżsyzyn tuomarin ja kurinpitojaoston puheenjohtajan ominaisuudessa nimennyt yleisistä tuomioistuimista annetun lain 110 §:n 3 momentin nojalla kurinpitotuomioistuimen, joka on toimivaltainen käsittelemään ensimmäisenä oikeusasteena M. F:ää vastaan vireille pannun kurinpitoasian.

- 64 M. F. väittää pääasian kanteensa tueksi siten lähinnä, että kun otetaan huomioon olosuhteet, joissa J. M. nimitettiin, kyseisen päätöksen kurinpitotuomioistuimen nimeämisestä teki henkilö, joka ei ole etukäteen laillisesti perustetun riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen tuomari, ja että hänen perusoikeuttaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ei näin ollen taata häntä vastaan kyseisessä kurinpitotuomioistuimessa vireille pannussa kurinpitomenettelyssä.
- 65 Lisäksi on huomattava, että M. F. vaatii pääasian oikeusriidan yhteydessä muun muassa, että kyseisen kurinpitomenettelyn lykkäämisestä määrätään turvaamistoimena. Kuten ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on lisäksi nimenomaan kyseistä turvaamistointia koskevaa hakemusta tutkiessaan päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle nyt käsiteltävänä olevan ennakkoratkaisupyyntön.
- 66 Siitä, että pääasiassa nostetun kanteen tarkoituksena on saada deklaratorinen päätös sen estämiseksi, että vakavasti uhattuna olevaa oikeutta loukataan, on tosin muistutettava, että siltä osin kuin tällainen kannetyyppi on sallittu kansallisessa oikeudessa ja ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on ottanut tutkittavaksi kanteen, joka on saatettu sen käsiteltäväksi kansallisen oikeuden perusteella, unionin tuomioistuimen asiana ei ole kyseenalaistaa tätä harkintaa, joten kyseisen kansallisen tuomioistuimen esittämät kysymykset vastaavat objektiiviseen tarpeeseen ratkaista sen käsiteltäväksi asianmukaisesti saatetut oikeusriidat (ks. vastaavasti tuomio 15.12.1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, 64 ja 65 kohta).
- 67 Nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa ennakkoratkaisupyyntössään, että kun sen käsiteltävänä on pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen oikeussuhteen puuttumisen toteamiseksi nostettu siviilikanne, sillä ei ole juuri sovellettavan kansallisen oikeuden nojalla toimivaltaa, jonka nojalla se voisi lausua sen toimen lainmukaisuudesta, jolla asianomainen henkilö on nimitetty tuomariksi, ja että tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttymistä pääasiassa ei myöskään voida todeta kyseisen kansallisen oikeuden perusteella.
- 68 Tässä yhteydessä on muistutettava, että SEUT 267 artiklalla käyttöön otettu unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välinen yhteistyö edellyttää lähtökohtaisesti, että ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on toimivalta ratkaista pääasia, jotta sitä ei pidetä täysin hypoteettisena (määräys 6.9.2018, *Di Girolamo*, C-472/17, ei julkaistu, EU:C:2018:684, 31 kohta).
- 69 Vaikka tietyissä poikkeuksellisissa olosuhteissa asia voi olla toisin (ks. vastaavasti tuomio A. K. ym., 166 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio A.B. ym., 150 kohta), tällaista ratkaisua ei kuitenkaan voida hyväksyä nyt käsiteltävässä asiassa.
- 70 Ensinnäkin on nimittäin niin, että – kuten tämän tuomion 63–65 kohdassa on korostettu – ennakkoratkaisupyyntöön sisältyvästä pääasian kuvauksesta ilmenee, että vaikka siinä muodollisesti vaaditaan sen toteamista, ettei J. M:n ja Sąd Najwyższyn välillä ole palvelussuhdetta, johon pääasian kantaja ei sitä paitsi mitenkään liity, hänen nostamallaan kanteella pyritään viime kädessä kyseenalaistamaan J. M:n tuomarinvirkaan Sąd Najwyższyssä nimittämisen pätevyys ja siten ratkaisemaan oikeudellinen kysymys, joka on tullut esille häntä vastaan toisessa tuomioistuimessa parhaillaan vireillä olevassa kurinpitomenettelyssä eli tuomioistuinmenettelyssä, joka on pääasian oikeudenkäynnistä erillinen ja jonka lykkäämistä turvaamistoimena hän pyytää ennakkoratkaisua pyytäneeltä tuomioistuimelta.

- 71 Tästä seuraa, että unionin tuomioistuimelle nyt käsiteltävässä asiassa esitetyt kysymykset liittyvät erottamattomasti muuhun oikeusriitaan kuin pääasian oikeudenkäyntiin, joka on todellisuudessa vain liitännäinen, sillä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii näillä kysymyksillä arvioimaan, onko J. M:n nimittäminen Sąd Najwyższyn kurinpitojaoston puheenjohtajaksi ja se, että kyseinen tuomari nimeää kurinpitotuomioistuimen, joka käsittelee pääasian kantajaa vastaan vireille saatetun kaltaisen kurinpitoasian, yhteensoveltuvaa unionin oikeuden kanssa, ja loppujen lopuksi arvioimaan, onko J. M:n kantajaa vastaan vireille saatetun kurinpitoasian käsittelemiseksi näin nimeämä kurinpitotuomioistuin perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettu riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Näin ollen unionin tuomioistuimen olisi mainittujen kysymysten ulottuvuuden arvioimiseksi ja hyödyllisen vastauksen antamiseksi otettava huomioon kyseiselle toiselle oikeusriidalle ominaiset merkitykselliset seikat sen sijaan, että se pitäytyy pääasian asetelmassa, kuten SEUT 267 artiklassa kuitenkin edellytetään.
- 72 Toiseksi on niin, että koska M. F:llä ei ole oikeutta nostaa suoraa kannetta J. M:n nimittämisestä Sąd Najwyższyn kurinpitojaoston puheenjohtajaksi tai J. M:n toimesta, jolla hän nimeää kyseisen oikeusriidan tutkimisesta vastaavan kurinpitotuomioistuimen, M. F. olisi voinut riitauttaa mainitussa tuomioistuimessa mainitusta toimesta mahdollisesti johtuvan hänen sitä koskevan oikeutensa sivuuttamisen, että saman oikeusriidan ratkaisee riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, joka on etukäteen laillisesti perustettu.
- 73 Tästä on todettava, että tämän ennakkoratkaisupyynnön esittämisen jälkeen unionin tuomioistuin on todennut, että yleisistä tuomioistuimista annetun lain 110 §:n 3 momentti ja 114 §:n 7 momentti, siltä osin kuin niissä annetaan Sąd Najwyższyn kurinpitojaoston puheenjohtajalle harkintavalta nimetä yleisten tuomioistuinten tuomareita eli tuomareita, joiden tehtävänä on tulkita ja soveltaa unionin oikeutta, vastaan vireille pantuja kurinpitoasioita käsittelevä alueellisesti toimivaltainen kurinpitotuomioistuin, eivät täytä SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta johtuvaa vaatimusta, jonka mukaan tällaiset asiat on voitava käsitellä ”laillisesti perustetussa” tuomioistuimessa (tuomio 15.7.2021, komissio v. Puola (Tuomareihin sovellettava kurinpitojärjestelmä), C-791/19, EU:C:2021:596, 176 kohta).
- 74 Siltä osin kuin SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa asetetaan tällainen vaatimus, sillä on katsottava olevan välitön oikeusvaikutus (ks. analogisesti tuomio A.B. ym., 146 kohta), joten unionin ensisijaisuuden periaate edellyttää, että näin nimetty kurinpitotuomioistuin jättää soveltamatta edellisessä kohdassa tarkoitettut kansalliset säännökset, joiden nojalla toimivaltainen kurinpitotuomioistuin on nimetty, ja siten toteaa, ettei sillä ole toimivaltaa ratkaista sen käsiteltäväksi jätettyä oikeusriitaa.
- 75 Kolmanneksi ennakkoratkaisupyynnön sisältyvistä selityksistä, sellaisina kuin ne on esitetty yhteenvedonomaaisesti tämän tuomion 27–29 kohdassa, sekä ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen sanamuodosta ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen nyt käsiteltävässä asiassa esittämät kysymykset liittyvät erityisesti siihen, että Puolan lainsäätäjät on tarkoituksellisesti muokannut uudelleen kansallisen oikeusjärjestelmän estääkseen vastedes sen, että Sąd Najwyższyn tuomareiden nimittäminen voisi olla tehokkaan tuomioistuinvalvonnan kohteena. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii tässä yhteydessä, voiko se, kun otetaan huomioon nimenomaan tämän lainsäädännön muokkaamisen tarkoitus ja vaikutukset, katsoa, että sillä on unionin oikeuden nojalla toimivalta harjoittaa tällaista valvontaa pääasian yhteydessä.

- 76 Kuten tämän tuomion 22 kohdasta ensinnäkin ilmenee, 23.8.2018 annettuun KRS:n päätökseen, jossa ehdotettiin J. M:n nimittämistä Sąd Najwyższyn tuomarin virkaan, on hakenut muutosta hakija, jota ei mainitussa päätöksessä ehdotettu nimitettäväksi, Naczelny Sąd Administracyjnyssä KRS:stä annetun lain 44 §:n 1 a momentin nojalla.
- 77 Toiseksi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kritisoimista ja tämän tuomion 28 ja 29 kohdassa tarkoitetuista lainmuutoksista, jotka ovat peräkkäin vaikuttaneet KRS:stä annetun lain 44 §:ään, on korostettava, että unionin tuomioistuin on nyt käsiteltävän ennakkoratkaisupyynnön esittämisen jälkeen todennut muun muassa tuomion A.B. ym. tuomiolauselmassa, että SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä säännöksille, joilla muutetaan voimassa olevaa kansallista oikeustilaa ja joiden mukaan
- yhtäältä huolimatta siitä, että Sąd Najwyższyn kaltaisen tuomioistuimen tuomarinvirkaa hakenut henkilö on valittanut KRS:n kaltaisen elimen päätöksestä olla esittämättä hänen nimittämistään ja esittää tasavallan presidentille muita ehdokkaita, tällainen päätös tulee lopulliseksi siltä osin kuin siinä esitetään kyseisten muiden ehdokkaiden nimittämistä, joten kyseinen valitus ei ole esteenä sille, että tasavallan presidentti nimittää viimeksi mainitut henkilöt, eikä mainitun päätöksen mahdollinen kumoaminen siltä osin kuin valittajaa ei esitetty nimitettäväksi voi johtaa hänen tilanteensa arvioimiseen uudelleen kyseisen viran mahdollisen täyttämisen kannalta, ja
  - toisaalta tällaisen valituksen perusteeksi ei voida esittää väitettä siitä, että se, täyttivätkö ehdokkaat nimittämisehdotuksen esittämistä koskevan päätöksen yhteydessä huomioon otettavat kriteerit, oli arvioitu virheellisesti,
- jos – mitä unionin tuomioistuin on kehottanut ennakkoratkaisua pyytäneitä tuomioistuinta arvioimaan asiassa, joka on johtanut mainittuun tuomioon, kaikkien merkityksellisten seikkojen perusteella – ilmenee, että kyseiset säännökset herättävät yksityisissä perusteltuja epäilyjä siitä, ovatko tasavallan presidentin mainittujen KRS:n päätösten pohjalta nimittämät tuomarit täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ja erityisesti lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan välittömän tai välillisen vaikutusvallan ulottumattomissa ja neutraaleja vastakkain oleviin intresseihin nähden, ja johtavat siten siihen, ettei kyseisiä tuomareita koeta riippumattomiksi tai puolueettomiksi, mikä on omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen täytyy herättää yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa.
- 78 Samassa tuomiolauselmassa unionin tuomioistuin on todennut, että kun kansalliseen oikeusjärjestykseen on tehty muutoksia, joilla ensinnäkin viedään kansalliselta tuomioistuimelta toimivalta ratkaista ensimmäisenä ja viimeisenä oikeusasteena valitukset, jotka Sąd Najwyższyn kaltaisen tuomioistuimen tuomarinvirkoja hakeneet henkilöt ovat tehneet KRS:n kaltaisen elimen päätöksistä olla esittämättä heidän nimittämistään ja esittää tasavallan presidentille muiden ehdokkaiden nimittämistä kyseisiin virkoihin, ja joilla toiseksi säädetään tällaisia vielä vireillä olevia valituksia koskevasta lausunnon antamisen raukeamisesta suoraan lain nojalla sulkemalla pois niiden tutkimisen jatkaminen tai niiden saattaminen uudelleen vireille sekä joilla kolmanneksi viedään tällaiselta kansalliselta tuomioistuimelta mahdollisuus saada vastaus unionin tuomioistuimelle esittämiinsä ennakkoratkaisukysymyksiin,
- SEUT 267 artiklaa ja SEU 4 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä tällaisille muutoksille, jos – mitä unionin tuomioistuin on kehottanut ennakkoratkaisua pyytäneitä tuomioistuinta arvioimaan tuomioon A.B. ym. johtaneessa asiassa kaikkien merkityksellisten seikkojen perusteella – ilmenee, että kyseisten muutosten erityisenä vaikutuksena on estää

unionin tuomioistuinta lausumasta kyseisen tuomioistuimen sille esittämän kaltaisista ennakkoratkaisukysymyksistä ja sulkea pois se mahdollisuus, että kansallinen tuomioistuin esittää vastaavanlaisia kysymyksiä uudelleen tulevaisuudessa

- SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä tällaisille muutoksille, jos – mikä saman ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava kaikkien merkityksellisten seikkojen perusteella – ilmenee, että kyseiset muutokset herättävät yksityisissä perusteltuja epäilyjä siitä, ovatko tasavallan presidentin mainittujen KRS:n päätösten pohjalta nimittämät tuomarit täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ja erityisesti lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan välittömän tai välillisen vaikutusvallan ulottumattomissa ja neutraaleja vastakkain oleviin intresseihin nähden, ja johtavat siten siihen, ettei kyseisiä tuomareita koeta riippumattomiksi tai puolueettomiksi, mikä on omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen täytyy herättää yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa.
- 79 Unionin tuomioistuin on täsmentänyt lopuksi mainitussa tuomiolauselmassa, että jos tällaisia unionin oikeuden loukkauksia ilmenee, unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatetta on tulkittava siten, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tuomioon A.B. ym. johtaneessa asiassa sen perusteella jätettävä soveltamatta kyseessä olevia kansallisia säännöksiä ja sovellettava niiden sijasta aikaisemmin voimassa olleita kansallisia säännöksiä ja harjoitettava itse viimeksi mainituissa säännöksissä tarkoitettua tuomioistuinvalvontaa.
- 80 Kolmanneksi on muistutettava, että kyseisen tuomion A.B. ym. 129 ja 156 kohdassa unionin tuomioistuin on korostanut erityisesti, että tällaiset SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan rikkomiset voivat ilmetä sellaisissa tilanteissa, joissa kaikki kansallisen ylimmän tuomioistuimen tuomarin nimittämismenettelylle tietyssä oikeudellis-tosiasiallisessa kansallisessa asiayhteydessä ominaiset merkitykselliset seikat, ja erityisesti tilanteet, joissa siihen saakka käytettävissä olleet oikeussuojakeinot yhtäkkiä tällaisen nimittämismenettelyn osalta poistetaan tai tehdään tehottomiksi, ovat omiaan herättämään yksityisissä systeemisissä epäilyjä kyseisen menettelyn päätteeksi nimitettävien tuomareiden riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta.
- 81 Unionin tuomioistuin on kuitenkin myös nimenomaisesti korostanut kyseisissä 129 ja 156 kohdassa, että se, ettei tällaisessa nimittämismenettelyssä ole välttämättä mahdollista käyttää muutoksenhakekeinoa, voi joissakin tapauksissa olla ongelmatonta unionin oikeuteen ja erityisesti SEU 19 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan perustuvien vaatimusten kannalta. Tältä osin on todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella kanteella pyritään lähinnä siihen, että pääasian vastaajan nimitys Sąd Najwyższyn tuomarin tehtäviin todetaan erga omnes pätemättömäksi, vaikka kansallisessa oikeudessa ei anneta eikä missään vaiheessa ole annettu kaikille yksityisille oikeutta riitauttaa tuomareiden nimitys suoralla kumoamiskanteella tai pätemättömäksi toteamista koskevalla kanteella.
- 82 Kaiken edellä todetun perusteella ja siitä syystä, että unionin tuomioistuimelle on SEUT 267 artiklassa annettu tehtävä antaa kaikille tuomioistuimille Euroopan unionissa ne unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, jotka ovat tarpeen niiden käsiteltäviksi saatettujen todellisten oikeusriitojen ratkaisemiseksi, ottaen tässä yhteydessä huomioon erityisesti yksityisten käytettävissä olevien kaikkien oikeussuojakeinojen järjestelmän, on katsottava, että unionin tuomioistuimelle tämän ennakkoratkaisupyynnön yhteydessä esitetyt kysymykset ylittävät viimeksi mainitulle kyseisen SEUT 267 artiklan perusteella kuuluvan tuomioistuimen tehtävän (ks. analogisesti tuomio 11.3.1980, Foglia, 104/79, EU:C:1980:73, 12 kohta).

83 Näin ollen nyt käsiteltävänä oleva ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

84 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Sąd Najwyższyn (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) esittämä ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta.

Allekirjoitukset